

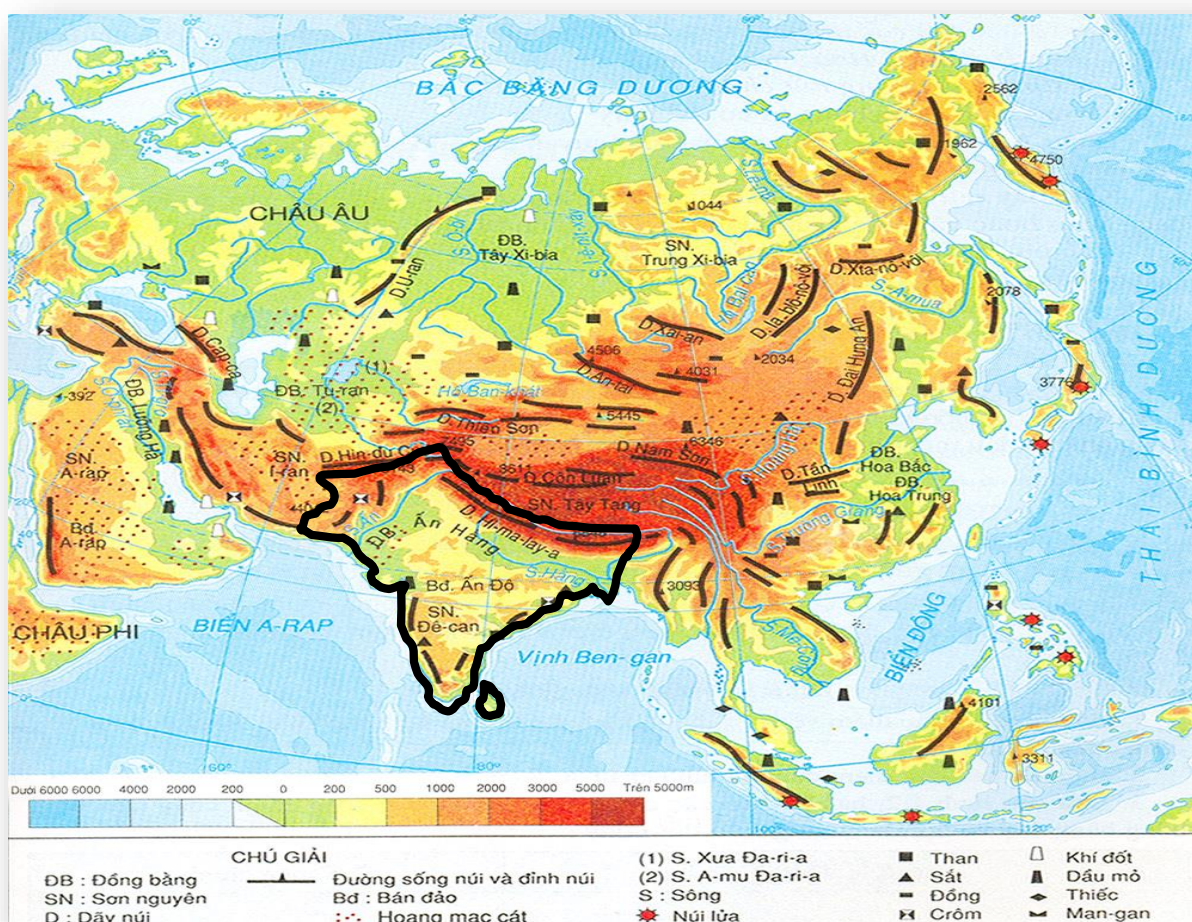
TUẦN 12:

BÀI 10: ĐIỀU KIỆN TỰ NHIÊN KHU VỰC NAM Á

❖ HƯỚNG DẪN HỌC SINH TỰ TÌM HIỂU BÀI.

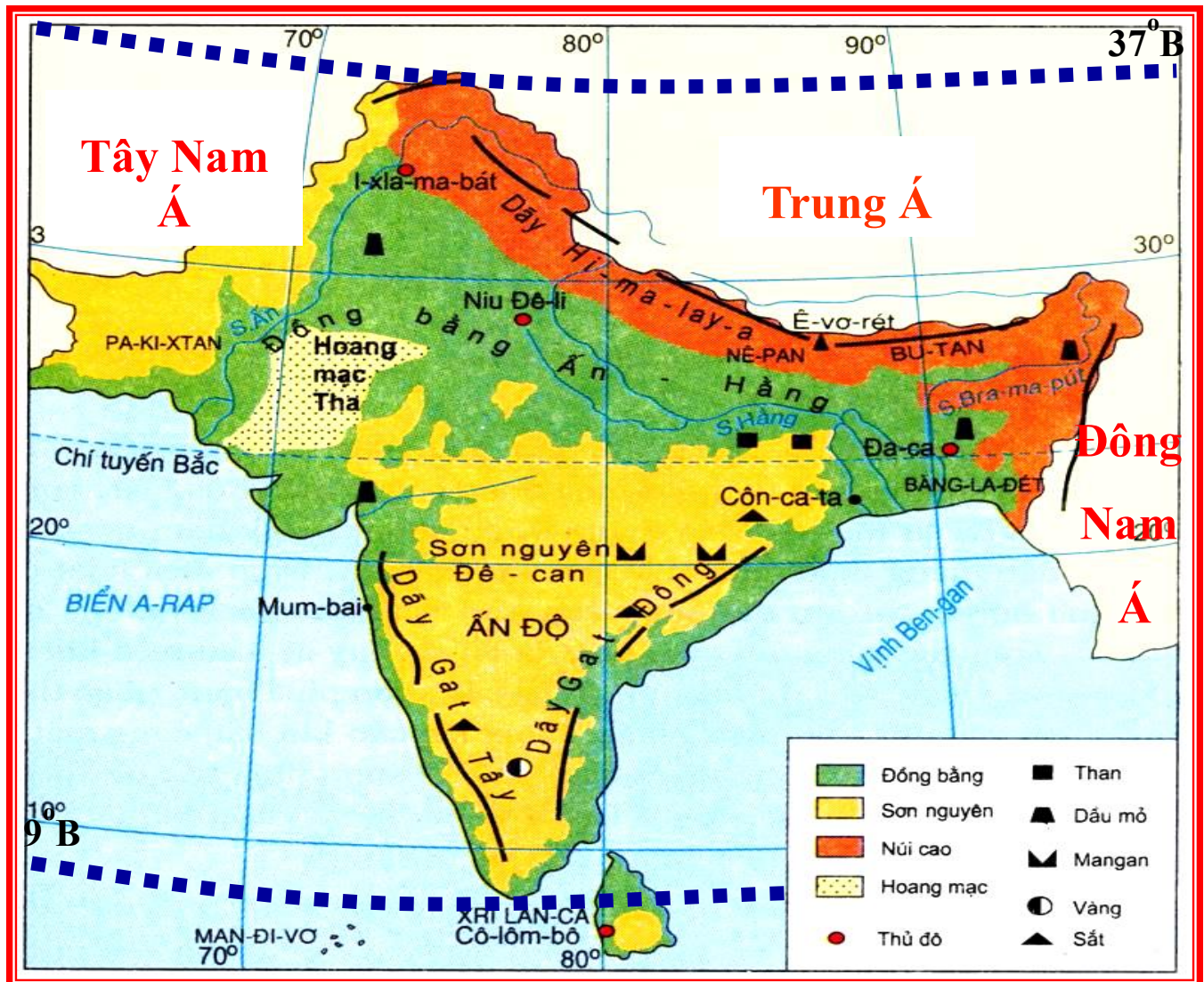
Khi tìm hiểu bài em mở sgk/trang 33 ra đọc bài nhé

1. VỊ TRÍ ĐỊA LÍ VÀ ĐỊA HÌNH

- Quan sát lược đồ sông hồ địa hình, khoáng sản và sông hồ Châu Á em hãy cho biết vị trí khu vực Nam Á?

→ Khu vực Nam Á nằm ở rìa phía nam của lục địa Á - Âu

Quan sát lược đồ Hình 10.1. Lược đồ tự nhiên Nam Á (trang 33 SGK), em hãy cho biết khu vực Nam Á tiếp giáp với vịnh, biển, đại dương và các khu vực nào?

→ Khu vực Nam Á tiếp giáp:

+ Tây Nam Á, Trung Á, Đông Nam Á

+ Vịnh Ben-gan, biển A-rap, Ấn Độ Dương

? Dựa vào lược đồ tự nhiên khu vực Nam Á, cho biết Nam Á nằm trong khoảng các vĩ độ nào?

→ Khu vực Nam Á nằm trong khoảng từ 9°B - 37°B

? Dựa vào lược đồ tự nhiên khu vực Nam Á, cho biết Nam Á gồm những quốc gia nào?

→ Gồm 7 quốc gia: Ấn Độ, Pa-ki-xtan, Nê-pan, Bu-tan, Băng-la-đet, Xri lan-ca, Man-đi-vơ.

Dựa vào thông tin SGK và lược đồ tự nhiên khu vực Nam Á, em hãy nêu tên và đặc điểm địa hình từ Bắc xuống Nam ở Nam Á?

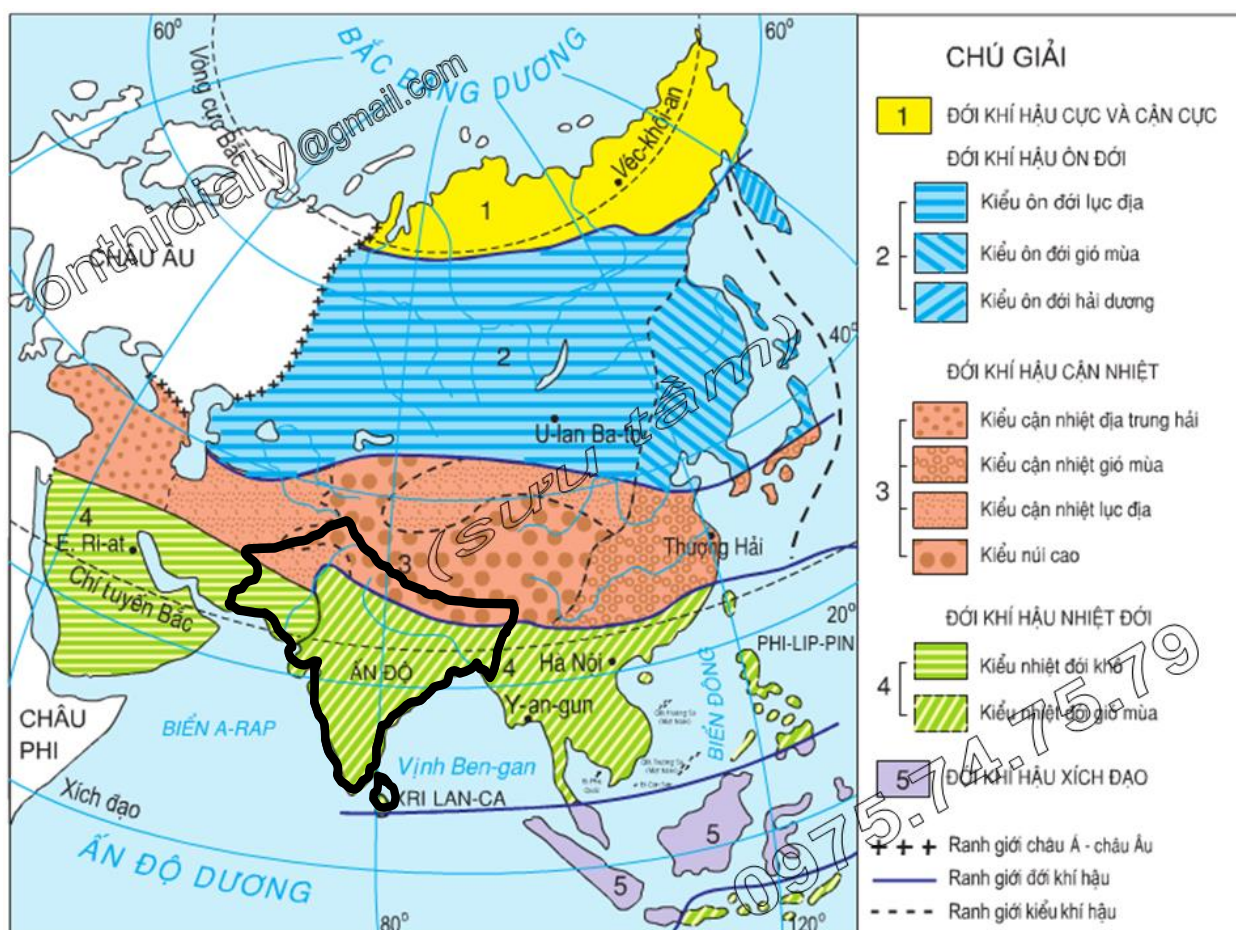
→ Có 3 dạng địa hình:

Dạng địa hình	Phân bố	Đặc điểm
Núi Hi ma lay a	Phía Bắc	- Cao, đồ sộ; hướng: Tây Bắc-Đông Nam - Dài 2600km; rộng 320-400km
Đồng bằng Ấn Hằng	Ở giữa	- Rộng và bằng phẳng - Dài 3000km, Rộng 250-350km

Sơn nguyên Đê - can	Phía Nam	- Thấp và bằng phẳng - Rìa phía Tây và phía Đông có dãy Gát Tây và Gát Đông

2. KHÍ HẬU, SÔNG NGÒI VÀ CẢNH QUAN TỰ NHIÊN

a. Khí hậu

? Quan sát hình 2.1 Lược đồ các đới khí hậu châu Á, cho biết Nam Á nằm trong đới khí hậu nào?

→ Khu vực Nam Á có các kiểu khí hậu: khí hậu nhiệt đới khô, núi cao và đại bộ phận thuộc khí hậu nhiệt đới gió mùa.

Dựa vào SGK và lược đồ, tìm hiểu đặc điểm và khu vực phân bố của các kiểu khí hậu ở Nam Á?

→ Gợi ý:

Khí hậu	Phân bố	Đặc điểm
Nhiệt đới gió mùa	Đồng bằng và sơn nguyên thấp.	- Mùa đông: Khô và lạnh. - Mùa hạ: Nóng ẩm, mưa nhiều.
Núi cao	Dãy Hymalaya.	- Càng lên cao nhiệt độ càng mát dần. - Sườn phía Nam thuộc kiểu khí hậu nhiệt đới gió mùa. - Sườn phía Bắc có khí hậu lạnh và khô.
Nhiệt đới khô	Tây Bắc Ấn Độ và Pakistan.	- Mưa rất ít, (từ 200-500mm/năm)

Quan sát hình ảnh và sự hiểu biết của bản thân em hãy cho biết gió mùa có những thuận lợi và khó khăn gì đến sản xuất và sinh hoạt của nhân dân trong khu vực?

➔ **Thuận lợi:** + Nền nhiệt ẩm cao thuận lợi để phát triển nền nông nghiệp lúa nước, tăng vụ, đa dạng hoá cây trồng, vật nuôi, phát triển mô hình Nông - Lâm kết hợp, nâng cao năng suất cây trồng.

+ Để phát triển các ngành lâm nghiệp, thủy sản, GTVT, du lịch...đẩy mạnh các hoạt động khai thác, xây dựng... vào mùa khô.

- **Khó khăn:** + Lũ lụt, hạn hán, dịch bệnh, khí hậu thời tiết không ổn định, mùa khô thiếu nước, mùa mưa thừa nước...

- + Các hoạt động GTVT, du lịch, công nghiệp khai thác... chịu ảnh hưởng trực tiếp của sự phân mùa khí hậu, chế độ nước sông.
  - + Độ ẩm cao gây khó khăn cho quản lý máy móc, thiết bị, nông sản.
  - + Các thiên tai như: mưa bão, lũ lụt hạn hán và diễn biến bất thường như dông, lốc, mưa đá, sương muối, rét hại, khô nóng... gây ảnh hưởng lớn đến đời sống và sản xuất.
  - + Môi trường thiên nhiên dễ bị suy thoái.
- ➔ Nhịp điệu hoạt động gió mùa có ảnh hưởng rất lớn đến nhịp điệu sản xuất và sinh hoạt của nhân dân trong khu vực.
- ? Quan sát hình cho biết người dân Nam Á khắc phục những khó khăn như thế nào?

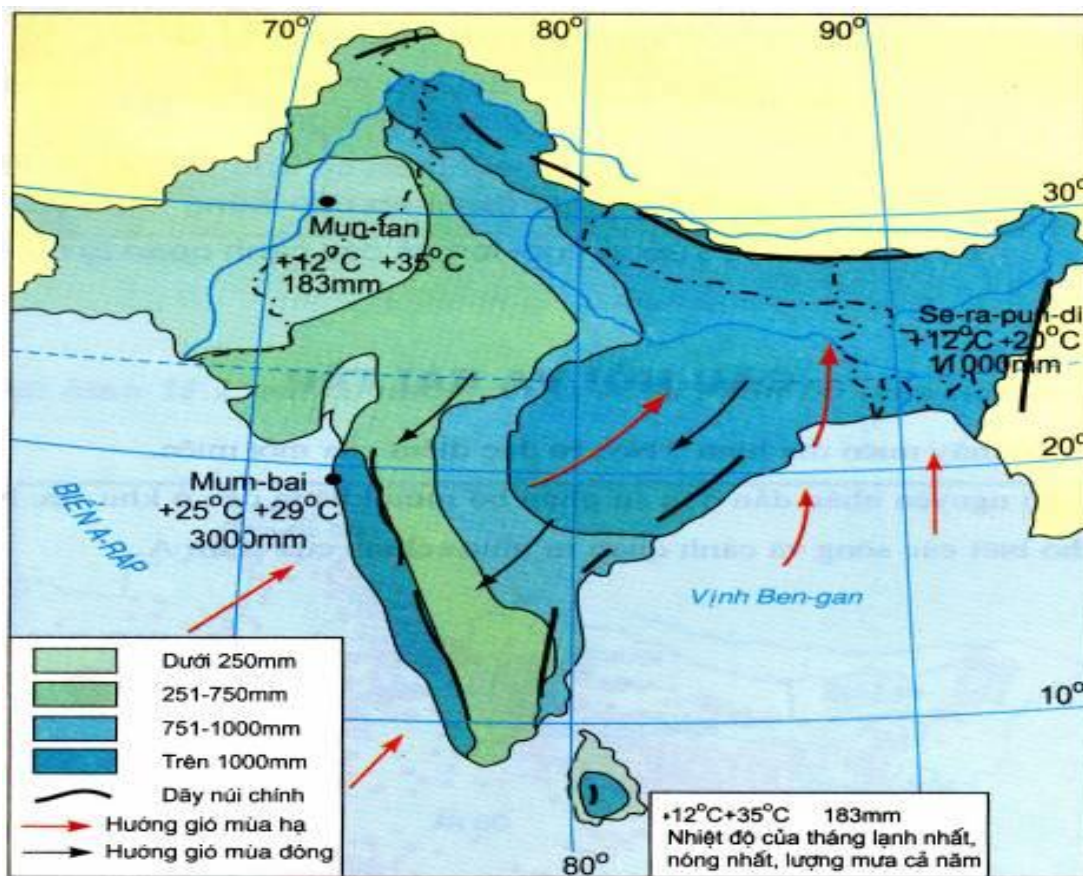

FARAKKA BARRAGE

A project of international importance, being the terminal barrage on the river Ganga, located in the state of West Bengal, completed in 1974, serves the purpose of flushing the channels of Calcutta Port, as well as to augment water supply to Calcutta city.

➔ Sử dụng vòi nước trong nông nghiệp, trạm bơm nước, Xây dựng kênh dẫn nước tưới ruộng, xây dựng đập chứa nước,...

Hình 10.2. Lược đồ phân bố mưa ở Nam Á

Quan sát H10.2 cho biết loại gió nào hoạt động ở Nam Á? Hướng thổi? Tính chất?

→ Gió mùa đông hướng Đông Bắc lạnh khô.

Gió mùa hạ hướng Tây Nam nóng ẩm

Quan sát Hình 10.2: Hãy nhận xét về sự phân bố lượng mưa ở Nam Á?

→ Lượng mưa phân bố không đều

? Quan sát H10.2 hãy nhận xét về nhiệt độ và lượng mưa của 3 địa điểm: Mun- tan, Se-ra-pun-di, Mum-bai? Giải thích sự khác nhau đó?

→ Gợi ý:

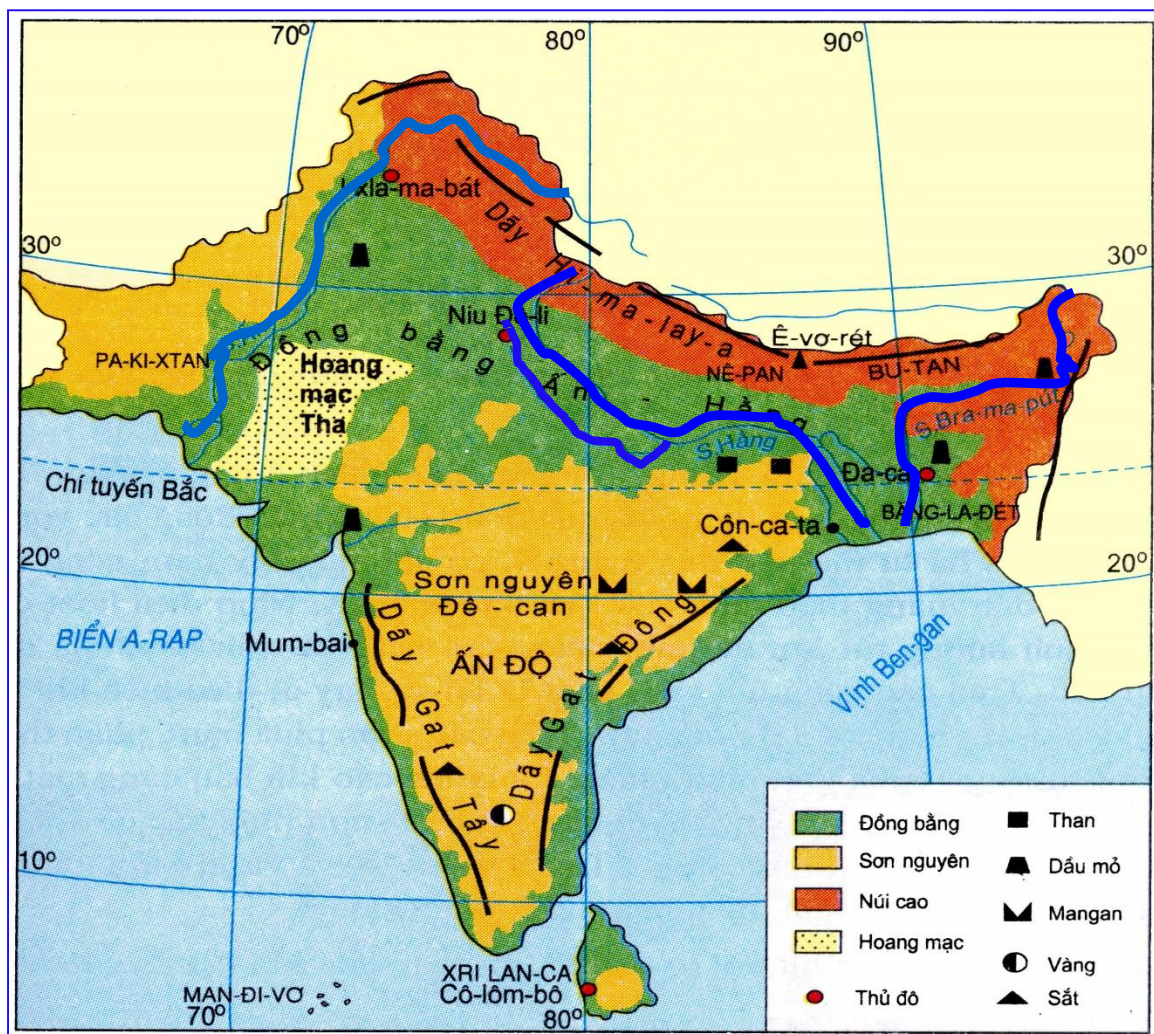
Địa điểm	Nguyên nhân
Mum - bai	- Do ảnh hưởng của dãy Gát Tây, là sườn chắn gió Tây Nam - Mưa nhiều ở ven biển phía Tây
Se-ra-pun-di	- Do nằm ở hành lang hướng gió Tây Nam từ biển thổi vào. - Do bức tường thành Himalaya ngăn cản gió Tây Nam nên mưa trút hết ở sườn Nam, tiếp tục đổ xuống đồng bằng ven chân núi gây mưa nhiều
Mun-tan	- Do nằm ở đới khí hậu khô - Hoạt động của gió mùa gặp dãy Himalaya chắn nên chuyển hướng về phía Tây vượt qua sơn nguyên Đê - can thổi tới nên khô nóng và mưa rất ít

Tại sao cùng vĩ độ với miền Bắc Việt Nam mà khu vực Nam Á có mùa đông ẩm hơn?

→ Khu vực Nam Á có mùa đông ấm hơn miền Bắc Việt Nam vì :

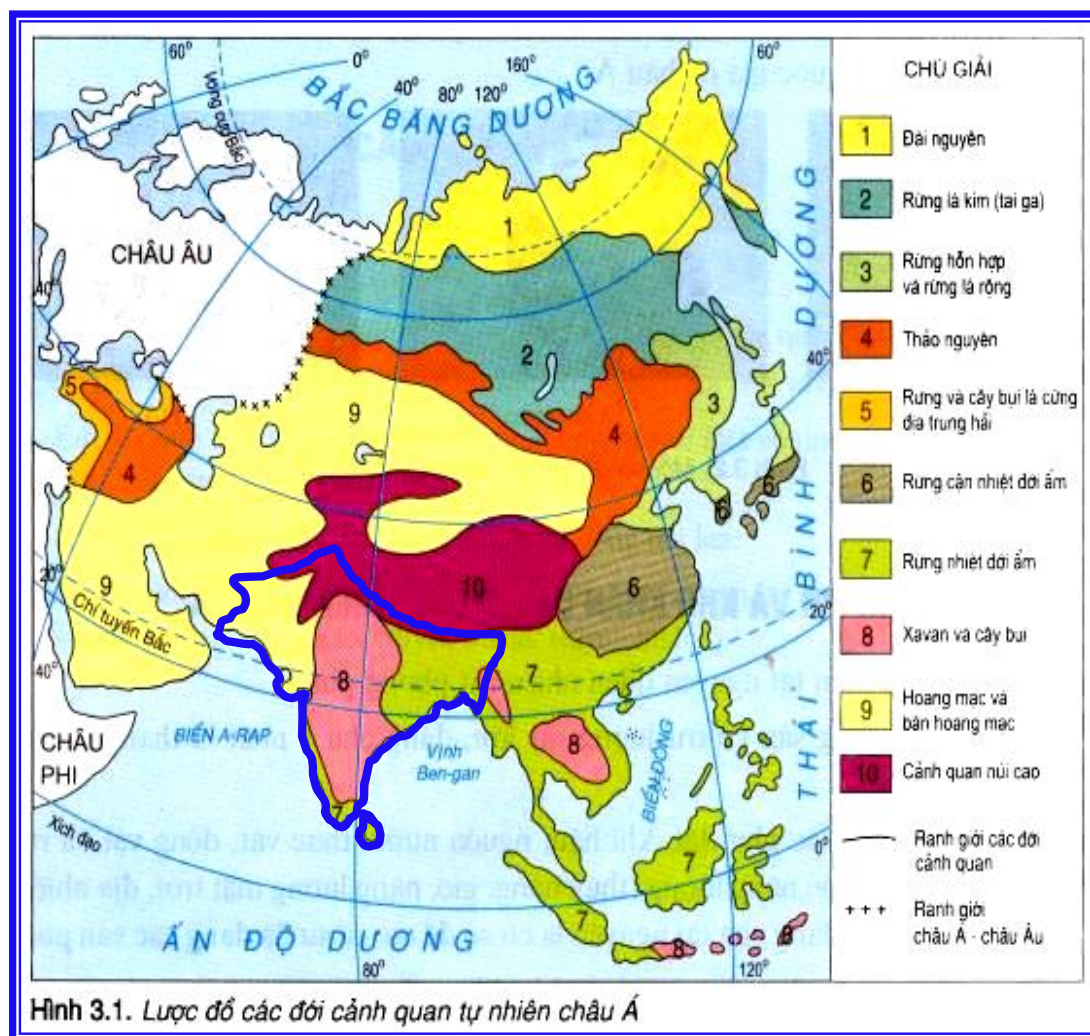
- Nam Á có dãy Himalaya cao đồ sộ và kéo dài như một bức tường thành cản không khí lạnh từ phương Bắc xâm nhập vào
- Miền Bắc Việt Nam có các dãy núi hình cánh cung xòe ra như nan quạt nên không khí lạnh nên không khí lạnh từ phương Bắc tràn xuống dễ xâm nhập sâu vào
- Vì vậy tuy ở cùng vĩ độ với miền Bắc Việt Nam nhưng khu vực Nam Á có mùa đông ấm hơn

b. Sông ngòi và cảnh quan tự nhiên

Quan sát lược đồ cho biết sông ngòi Nam Á có đặc điểm như thế nào? Có những hệ thống sông lớn nào?

→ Có nhiều hệ thống sông lớn: Sông Ấn, sông Hằng, sông Bra-ma-put ...

Quan sát lược đồ kể tên các cảnh quan tự nhiên ở khu vực Nam Á?

→ Cảnh quan tự nhiên đa dạng: có rừng nhiệt đới ẩm, xavan, hoang mạc và cảnh quan núi cao

Phần II/ phía dưới các em hãy ghi chép thật cẩn thận vào vở!

NỘI DUNG BÀI HỌC

1. VỊ TRÍ ĐỊA LÍ VÀ ĐỊA HÌNH

a. Vị trí địa lí

- Khu vực Nam Á nằm ở rìa phía nam của lục địa Á - Âu
- Tiếp giáp: Khu vực Tây Nam Á, Trung Á, Đông Á, Đông Nam Á, Vịnh Ben-gan, Biển A-rap, Ấn Độ Dương
- Nam Á nằm trong khoảng vĩ độ 9°B - 37°B
- Gồm có 7 quốc gia: Ấn Độ, Pa-ki-xtan, Nê-pan, Bu-tan, Băng-la-đet, Xri lan-ca, Man-đi-vơ.

b. Địa hình

- Có 3 miền địa hình chính:
  - + Phía Bắc: Hệ thống núi Himalaya hướng Tây Bắc – Đông Nam, dài gần 2600km
  - + Ở giữa đồng bằng Ấn- Hằng rộng và bằng phẳng, dài hơn 3000km
  - + Phía Nam: Sơn nguyên Đê-can với hai dãy là dãy Gát Tây và Gát Đông

2. KHÍ HẬU, SÔNG NGÒI VÀ CẢNH QUAN TỰ NHIÊN

a. Khí hậu

- Đa bộ phận khu vực có khí hậu nhiệt đới gió mùa (nóng ẩm)
- Do ảnh hưởng của địa hình là khu vực mưa nhiều của thế giới nhưng phân bố không đều
- Nhịp điệu hoạt động gió mùa có ảnh hưởng rất lớn đến nhịp điệu sản xuất và sinh hoạt của nhân dân trong khu vực.

b. Sông ngòi và cảnh quan tự nhiên

- Có nhiều hệ thống sông lớn: Sông Ấn, sông Hằng, sông Bra-ma-put ...
- Cảnh quan tự nhiên đa dạng: có rừng nhiệt đới ẩm, xa van, hoang mạc và cảnh quan núi cao.

BÀI TẬP LUYỆN TẬP, Củng cố

Khoanh tròn vào đáp án đúng:

Câu 1: Quốc gia có diện tích lãnh thổ lớn nhất ở Nam Á

A. Pa-kis-tan	B. Băng-la-đét
C. Ấn Độ	D. Nê-pan

Câu 2: Khu vực Nam Á nằm trong đới khí hậu nào?

A. Nhiệt đới.	B. Xích đạo.
C. Nhiệt đới gió mùa.	D. Ôn đới.

Câu 3: Khu vực Nam Á có mấy miền địa hình chính?

A. 2	B. 3
C. 4	D. 5

Câu 4: Nam Á tiếp giáp với đại dương nào?

A. Thái Bình Dương	B. Ấn Độ Dương
C. Bắc Băng Dương	D. Đại Tây Dương.

Câu 5: Ở giữa của Nam Á là miền địa hình

A. Hệ thống dãy Hi-ma-lay-a	C. Sơn nguyên Đê-can
B. Dãy Gát Đông và Gát Tây	D. Đồng bằng Ấn-Hằng

Câu 6: Miền địa hình phía bắc của Nam Á là miền địa hình

A. Hệ thống dãy Hi-ma-lay-a	C. Sơn nguyên Đê-can
B. Dãy Gát Đông và Gát Tây	D. Đồng bằng Ấn-Hằng

Câu 7: Gió mùa mùa đông có hướng

A. Tây Bắc	C. Đông Bắc
B. Tây Nam	D. Đông Nam

Câu 8: Gió mùa mùa hạ có hướng

A. Tây Bắc	C. Đông Bắc
B. Tây Nam	D. Đông Nam

Câu 9: Nhân tố nào ảnh hưởng rõ rệt đến sự phân hóa của khí hậu Nam Á?

A. Vĩ độ	B. Gió mùa

B. Địa hình

D. Kinh độ

Câu 10: Nam Á có các kiểu cảnh quan

- A. Rừng nhiệt đới ẩm, xavan, hoang mạc và cảnh quan núi cao.
- B. Rừng lá kim, xavan, hoang mạc và cảnh quan núi cao.
- C. Rừng cận nhiệt đới ẩm, xavan, hoang mạc và cảnh quan núi cao.
- D. Rừng rừng lá rộng, xavan, hoang mạc và cảnh quan núi cao.

Câu 11: Nam Á có các hệ thống sông lớn

- A. Sông Ấn, sông Hằng, sông Mê-Công
- B. sông Ấn, sông Hằng, sông Ô-phrát
- C. Sông Ấn, sông Hằng, sông Trường Giang
- D. Sông Ấn, sông Hằng, sông Bra-ma-pút.

Câu 12: Dãy Hi-ma-lay-a có ảnh hưởng như thế nào đến khí hậu Nam Á

- A. Đón các khối khí lạnh vào mùa đông, chắn các khối khí mùa hạ vào Nam Á.
- B. Ngăn chặn ảnh hưởng của gió mùa ảnh hưởng tới Nam Á.
- C. Chặn các khối khí vào mùa đông tràn xuống, đón gió mùa hạ gây mưa cho sườn núi phía nam.
- D. Gây là hiệu ứng gió phơn khô nóng vào mùa hạ cho Nam Á

Câu 13: Hệ thống núi Hi-ma-lay-a chạy theo hướng nào?

- A. Tây bắc - đông nam.
- B. Tây đông.
- C. Tây nam đông bắc.
- D. Tất cả đều sai.

Câu 14: Nhịp điệu hoạt động gió mùa có ảnh hưởng rất lớn đến

- A. Nhịp điệu sản xuất.
- B. Sinh hoạt và đời sống của người dân trong khu vực.
- C. Tất cả đều đúng.
- D. Tất cả đều sai.

Câu 15: Các sông nào sau đây thuộc hệ thống sông lớn của Nam Á?

A. Sông Hoàng Hà.

C. Sông Trường Giang.

B. Sông Mê Công.

D. Sông Ấn, sông Hằng.

DẶN DÒ

- Hoàn thành nội dung bài ghi của bài 10
- Tìm hiểu trước nội dung bài 11: Dân cư và đặc điểm kinh tế khu vực Nam Á.

❖ Đối chiếu phần bài tập luyện tập tuần 11.

1- D	2- A	3- A	4- C	5- D	6- B	7- A	8- A	9- B